

חולין עא

משה שווערד

בענין טומאה בלועה

1. רש"י חולין דף עא/א

מי לא עסקינן - אפילו באוכל נבלה סמוך לשקיעת החמה דעדיין היא במעיו ולא נתעכלה וקמטהר ליה קרא בהערב שמש אלמא מכיון שנבלעה הרי היא כמעוכלת לענין לטמא והא ליכא למימר דטעמיה משום דמגע בית הסתרים לא מטמא ותוכו של אדם בית הסתרים הוא דא"כ תטמאנו במשא דאמרינן ביוצא דופן (נדה דף מב) נהי דטומאת בית הסתרים במגע לא מטמא במשא מיהא מטמא אלא לאו ש"מ בליעה מעכבתה מלטמא:

2. שו"ת נודע ביהודה מהדורה תנינא - יורה דעה סימן קלה

... ומה שכתב מעלתו דשאני לענין טומאה וחשיב כמעוכל ותלה עצמו באילן גדול רש"י בחולין ע"א ע"א בד"ה מי לא עסקינן כו' אלמא מכיון שנבלעה הרי היא כמעוכלת כו'. אין כוונת רש"י שנחשבת מעוכלת אבל כוונתו שלענין דין טומאה כשם שמעוכל אינו מטמא כך בלוע אינו מטמא והגע בעצמך שהרי בלוע טמאה טובל ואוכל בתרומה לערב והוא משנה ערוכה בסוף פרק יו"ד דמקואות והובא שם בחולין וכי סלקא דעתך שמתעם עיכול הוא ואטו שייך עיכול בטבעת א"ו שלענין הדין אחז רש"י לשון עיכול.

3. חזו"א כלים [ס' י"א אות כ"ג]

כ"ג) נראה דנלוט שהוא טכור אינו בטל מליחותו, חלל אינו מחדש נטולס הויית חדשות שאין כניסתו כניסה וחלו היסטו היסטו, והלכך כשילא הוא נטומאחיו שלילו היה בטל מליחותו. היה נדין שיסוב אל הטולס נטהרה.

4. שו"ע אורח חיים - סימן שמג - דיני קטן בשבת:

(א) קטן אוכל נבלות אין ב"ד מצווין להפרישו, אבל אביו מצווה לגעור בו להפרישו (מאיסור דאורייתא); ולהאכילו בידים. אסור אפילו דברים שאסורים מדברי סופרים; וכן אסור להרגילו בחילול שבת ומועד ואפי' בדברים שהם משום שבות: הגה - וי"א דכל זה בקטן דלא הגיע לחינוך, אבל הגיע לחינוך צריכים להפרישו (תוס' פרק כ"ב). וי"א דלא שייך חינוך לבית דין, אלא לאב בלבד (ב"י), וקטן שהכה את אביו או עבר שאר עבירות בקטנותו, אע"פ שא"צ תשובה כשיגדל, מ"מ טוב לו שיקבל על עצמו איזה דבר לתשובה ולכפרה, אע"פ שעבר קודם שנעשה בר עונשין

5. מגן אברהם סימן שמג

ב מאיסור דאורייתא - באמת אפילו באיסורא דרבנן חייב האב לחנכו כדא"ב בס"י ק"ו ס"א ובכמה דוכתי אלא שאם לא הפרישוהו אין ב"ד מוחין בידו אבל באיסור דאורייתא ב"ד מוחין ביד האב להפרישו (ב"י רס"י זה) וכתב באו"ה שמ"ח דדוקא בתינוק דבר הבנה אבל לאו בר הבנה ל"ל בה דהא יונק אפי' מבהמה טמאה עד כאן לשונו ועב"ד סימן פ"א סס"ז דמכל מקום מוזק לתינוק וכ' הש"ך ב"ד סי' שע"ב דכשהטמאה בבית הסמוך וחור טפה ביניהם הוי טמאה דרבנן כדמשמע בטור וב"י סי' זה עכ"ל וכמדומה שלא עיין יפה דהטור מיירי בהולך ע"ג ארון ע"פ השדה דכשישי שם פותח טפה לא הוי קביר סתום אבל אוהל טפה הוי דאורייתא כמ"ש הב"י סי' שס"ט בהדיא בשם הרמב"ם פ"ב וכ"מ בת"ה דף ל"ד ע"ב וכ"מ ביבמות סוף דף ק"ג בתוס' ובנדה ספ"ז ובסוכה דף י"ח וכ"מ בל' המשניות באהלות גם מ"ש דסוף הטומאה לצאת הוי דרבנן כתב הרב"י פלוגתא בזה וא"כ הב"ד מוחין ביד האב להוציאו משם אם הוא בר הבנה ותינוק שאינו בר הבנה אסור להכניסו בידים ומ"מ כתב הש"ך בשם הרוקח דאשת כהן מעוברת מותרת ליכנס באוהל המת דס"ס הוא שמא הוא נקבה או שמא הוא נפל ע"ש וצ"ע דבלא"ה מותר דטומאה בלועה אינה מטמאה כדאיתא משנה ה' פ"ו דאהלות ובחולין פ"ד וכ"פ הרמב"ם סוף ה' טומאת מת דלא כר"ע וכ"ד הראב"ד וצ"ע:

6. שו"ת רדב"ז חלק א סימן ר

שאלת ממני אודיעך דעתי באשה מעוברת מכהן אם היא מותרת ליכנס לאהל המת או לא לפי שנמצא כתוב בספר הרוקח וז"ל אשת כהן מעוברת מותרת ליכנס באהל המת דספק ספיקא היא דשמא נפל הוא או שמא נקבה היא ע"כ משמע דאי הוי חד ספיקא וכגון דקים ליה בגויה דכלו לו חדשיו אסור כי הא דאמרינן אי קים ליה שכלו לו חדשיו מתאבל עליו אפילו נימא דלעולם לא נפק מספק נפל עד לי יום מ"מ אמאי איצטריך להאי טעמא תיפוק ליה שהעובר נבלע בתוך גופה ואין כאן אהל. תשובה תלמוד ערוך הוא פרק בהמה המקשה אשכחן טומאה בלועה טהרה בלועה מנא לך ק"ו ומה כלי חרס המוקף צמיד פתיל שאינו מציל על טומאה שבתוכו מלטמא דאמר מר טומאה רצוצה בוקעת ועולה לרקיע מציל על טהרה שבתוכו מלטמא אדם שמציל על טומאה שבתוכו מלטמא אינו דין שיציל על טהרה שבתוכו מלטמא מה לכלי חרס שכן אינו מטמא מגבו תאמר

באדם שמטמא מגבו אנן מגבו קא אמרינן וכו' ועלה דמתניתין דאשה שמת ולדה בתוך מעיה מיייתנן לה משמע דעובר בבטן אמו טהרה בלועה ומציל באהל המת וכן כתב הרמב"ם ז"ל פרק עשרים מהלכות טומאת מת אלו הבלועים מצילין על הטהורים ומונעים את הטומאה כיצד וכו' בלע טבעת וכן אדם שבלע טבעת ונכנס לאהל המת אף על פי שנטמא טומאת שבעה הטבעת טהורה. עוד כתב אין הבלועין ניצילין אלא בבטן נפש החייה וכן כתב כמה פעמים והלא הדברים ק"ו אם הטבעת שלא היתה בלועה מתחלה והיתה ראויה ליטמא באהל המת מפני שנבלעת ניצולת עובר במעי אמו שמתחלתו היה בלוע לא כ"ש שהוא ניצול באהל המת ומשנה שלימה שנינו בלע טבעת טהורה ונכנס לאהל המת והזהר ושנה וטבל והקיאא הרי היא כמו שהיתה ומייתי לה בפרק בהמה המקשה. **ומתוך פשיטות הדבר אני אומר שמה שכתב הרב בעל ספר הרוקח איירי באשה שקרבו ימיה ללדת וחישינן שמא יוציא הולד ראשו ונמצא שהוא כילוד ואינה טהרה בלועה ותינוק בן יומו מטמא באהל ומשום הכי כתב ז"ל דאפ"ה לא חיישינן דאכתי איכא ספק ספיקא שמא אינו ולד של קיימא ונפל הוא או שמא נקבה היא דלעולם לא נפיק מתורת נפל עד ל' יום כרשב"ג דאמר כל ששהה באדם שלשים יום אינו נפל. ואפילו אם תרצה לומר דהיכא דקים ליה שכלו לו חדשיו לא חשיב נפל לענין זה ה"מ היכא דנולד חי ואח"כ מת אבל כל היכא דאכתי לא נולד ולא הויה ליה חזקת חיות אכתי איכא ספק ספיקא ספק נקבה ספק זכר ואת"ל זכר שמא ימות בשעת לידה דמעשים בכל יום שיוציא הולד ראשו ויחלק וימות הילכך אכתי איכא תרי ספיקי אפי' שהוציא ראשו שאם לא נולד חי עדיין נפל הוא דאין חדשים בלא חיות.**

7. ספר אבני מילואים סימן ב ס"ק א

...ובמגן אברהם סי' שמ"ג (סק"ב) כתב בשם הרוקח דאשת כהן מעוברת מותרת ליכנס באהל המת דס"ס הוא שמא זכר או נקבה ושמא נפל הוא, וכתב עליו ז"ל וצ"ע דבלא"ה מותר דטהרה בלועה אינה מיטמאה כדאי' משנה ה' פ"ז דאהלות ובחולין פ"ד וכן פסק הרמב"ם סוף הל' טומאת מת דלא כר' עקיבא וכן דעת רשב"ד וצ"ע, עכ"ל:

ומזה ג"כ מוכח דלהאכילו בידים אפילו לתינוק בן יומו נמי אסור, **ומה שהקשה במג"א דהא טהרה בלועה היא ולא מיטמא. נלענ"ד לפי מה דאמר' ביבמות (עח,א) אי נימא עובר לאו ירך אמו הוא אלא הא דאמר רבא נכרית מעוברת שנתגיירה בנה אין צריך טבילה, ואמאי אין צריך טבילה, וכ"ת משום דר' יצחק דאמר ר"י ד"ת רובו ומקפיד עליו חוצץ רובו ואינו מקפיד עליו אינו חוצץ, והאמר רב כהנא לא שנו אלא רובו אבל כולו חוצץ, שאני עובר דהיינו רביתי, ופרש"י ולא חציצה היא ע"ש, הרי לפנינו דכיון דהיינו רביתי' לא הוי חציצה ועלתה טבילת האם לעובר א"כ ה"ה בנכנסה לאהל המת נטמא גם העובר ולא הוי טהרה בלועה דכשם שאין האם חוצצת לטהרה ה"ה לטומאה, והתם בפ' בהמה המקשה (דף ע"א) גבי בלע טבעת טהורה ה"ל שפיר טהרה בלועה דלאו היינו רביתי', וכן עובר במעי אשה טהורה כיון דמת ולדה בתוך מעי' ה"ל כמאן דמנח בדיקולא, וכמ"ש תוס' פ' יוצא דופן (דף מ"ד) ד"ה איהו מיית ברישא, ע"ש שכתבו דוקא היכא דאמו חי' לא מיחייב על העובר עד שיצא ראשו שתלוי קצת בחיי אמו אבל היכא דמתה חייב משום דכמונח בקופסא דמי ע"ש, וא"כ ה"ה היכא שהעובר מת בחיי אמו דשוב אינו תלוי בחיי אמו תו לא הוי רביתי' וה"ל כמו טבעת דהוי טומאה בלועה, אבל כששניהם חיים עובר במעי אמו היינו רביתי' ולא הוי חציצה לטהרה וה"ה לטומאה ונטמא העובר כשנכנסה באהל המת דכיון דהיינו רביתי' לא הוי טהרה בלועה ואי הוי זכר ודאי היו מזהרין עליו שלא לטמאו בידים וזה נכון, ומכ"ש אי אמרי' עובר ירך אמו הוא דלא הוי טהרה בלועה, ועיין בלח"מ פ"ד מפסולי המוקדשין, אבל כשמת העובר לא שייך עובר ירך אמו משום דה"ל כאלו מונח בדיקולא מש"ה ה"ל טומאה בלועה ודו"ק היטב:**

8. שו"ת אחיעזר חלק ג סימן סה

ו' ונראה דזוהי ש' הרוקח המובא בש"ך יו"ד סי' שע"א ובמג"א הל' שבת סי' שמ"ג דאשת כהן מעוברת מותרת לכנס באהל המת מטעם ס"ס = ספק ספיקא = שמא הוא נפל או נקבה, והמג"א תמה עליו דהא טהרה בלועה קיי"ל דאינה מטמאה, ולפמ"ש כ"א א"ש דאע"פ דלא נטמאה מ"מ אסור לכנס באהל המת ומתיר רק משום ס"ס, אלא די"ל דבאמת הא ל"ש בעובר חנוך כלל, וצ"ל דהא דאסורה מעוברת לכנס משום דמטמא את הכהן כמש"כ הרמב"ם פ"ג מה' אבל ה"ה דהמטמא את הכהן והכהן שוגג דהמטמא לוקה. ובזה י"ל דדוקא במטמא, אבל כיון דטומאה בלועה הא לא נטמא כלל, ולא שייך לומר שעובר משום מטמא אולם יעוי' במנח"ח סי' רס"ג דמוכח דמטמא את הקטן אינו לוקה, דהא ילפינן מקרא דאמור להזהיר הגדולים על הקטנים מצד ספינן בידים ולא משום דין דמטמא, יעו"ש. ובאמת אין דבריו מוכרחים דאיסור ספינן בידים הוא גם באומר תלי ואכלי, ולא שספי לי' בידים ממש, דמצד איסור דמטמא הוא דוקא במטמא בידים. וגם י"ל דאם הקטן עושה במזיד אין המטמא חייב כמש"כ המנח"ח. אלא דמד' הרשב"א ביבמות קי"ד נראה דדוקא במאכילו ממש עובר על לאו דלא תאכילו וצ"ע.